

MINISTERUL EDUCAȚIEI

LBRIS

We know
books

LITERA

Magda Stan

Istorie

Manual pentru clasa a V-a

5

Unitatea I.**Alfabetul istoriei – reconstituirea trecutului** 7

Competențe specifice vizate: 1.1; 1.2; 1.3; 2.1; 3.1; 4.1.

Domeniul de cunoaștere dominant: 1. Reconstituirea trecutului

1. Izvoare istorice 8
2. Perceperea timpului și a spațiului 10
 - Istoria în viața noastră. Proiect 12
 - Recapitulare 13
 - Evaluare 14

Unitatea II. Preistoria 15

Competențe specifice vizate: 1.3; 2.1; 3.1; 4.1; 4.2.

Domeniul de cunoaștere dominant: 2. Elemente de cultură și civilizație

1. Primii oameni 16
2. Revoluția neolitică 18
3. Inventarea metalurgiei 20
 - Istoria în viața noastră. Proiect 22
 - Recapitulare 23
 - Evaluare 24

Unitatea III. Orientul Antic 25

Competențe specifice vizate: 1.1; 1.3; 2.2; 3.1; 3.2; 4.1; 4.2.

Domeniul de cunoaștere dominant: 2. Elemente de cultură și civilizație

1. Mediul natural și viața cotidiană 26
 - ♦ Studiu de caz. Orașul-stat Babilon 28
 - ♦ Studiu de caz. Temple și piramide 30
2. Popoare și civilizații pe harta Orientului Antic 32
 - ♦ Studiu de caz. Chinezii 34
 - ♦ Studiu de caz. Evreii 36
3. Inventarea scrierii – de la pictograme la alfabet 38
 - ♦ Studiu de caz. Epopeea lui Ghilgameș 40
 - ♦ Studiu de caz. Codul lui Hammurabi 41
- Istoria în viața noastră. Proiect 42
- Recapitulare 43
- Evaluare 44

Unitatea IV.**Civilizația greacă și sinteza elenistică** 45

Competențe specifice vizate: 1.3; 2.2; 2.3; 3.1; 3.2; 4.1; 4.2.

Domeniul de cunoaștere dominant: 3. Relațiile sociale și statul

1. Mediul natural și ocupațiile grecilor 46
 - ♦ Studiu de caz. Ceramica: între utilitate și artă 48
2. Adevăr și legendă 50
3. Polis-ul. Atena și Sparta 52
 - ♦ Studiu de caz. Histria, Tomis și Callatis 54
4. Războaiele grecilor 56
 - ♦ Studiu de caz. Bătălia de la Maraton 58
 - ♦ Studiu de caz. Acropola ateniană 59
5. Alexandru Macedon și civilizația elenistică 60
6. Frumos și cunoaștere în lumea greacă 62
 - ♦ Studiu de caz. Moștenirea lumii grecești 64
 - ♦ Studiu de caz. Jocurile Olimpice în Antichitate 65
- Istoria în viața noastră. Proiect 66
- Recapitulare 67
- Evaluare 68

Unitatea V. Lumea romană 69

Competențe specifice vizate: 1.3; 2.2; 2.3; 3.1; 3.2; 4.1; 4.2.

Domeniul de cunoaștere dominant: 3. Relațiile sociale și statul

1. Fondarea Romei: istorie și legendă 70
2. Statul roman 72
 - ♦ Studiu de caz. Armata romană 74
3. Viața cotidiană în lumea romană 76
 - ♦ Studiu de caz. Orașul și monumentele publice 78
 - ♦ Studiu de caz. Colosseum și gladiatorii 79
 - ♦ Studiu de caz. Pompei 80
 - ♦ Studiu de caz. Zeii romanilor. Templele 81
 - ♦ Studiu de caz. Creștinismul 82
4. Romanizarea 84
 - Istoria în viața noastră. Proiect 86
 - Recapitulare 87
 - Evaluare 88

Unitatea VI. Geto-dacii 89

Competențe specifice vizate: 1.3; 2.3; 3.1; 3.2; 4.1; 4.2.

Domeniul de cunoaștere dominant: 2. Elemente de cultură și civilizație

1. Geții și dacii 90
2. Burebista și Decebal. Războaiele daco-romane 92
 - Istoria în viața noastră. Proiect 94
 - Recapitulare 95
 - Evaluare 96

Unitatea VII. Civilizația islamică 97

Competențe specifice vizate: 1.1; 2.3; 3.1; 3.2; 4.1.

Domeniul de cunoaștere dominant: 2. Elemente de cultură și civilizație

- Apariția și expansiunea Islamului 98
- Istoria în viața noastră. Proiect 100
- Recapitulare 101
- Evaluare 102

Unitatea VIII. Europa medievală 103

Competențe specifice vizate: 1.2; 2.2; 3.1; 3.2; 4.1; 4.2.

Domeniul de cunoaștere dominant: 2. Elemente de cultură și civilizație

1. Formarea popoarelor europene. Etnogeneza românească ... 104
2. Europa creștină în mileniul I 106
 - ♦ Studiu de caz. Creștinarea francilor. Carol cel Mare 108
 - ♦ Studiu de caz. Imperiul Bizantin 109
3. Viața cotidiană în Evul Mediu 110
 - ♦ Studiu de caz. Domeniul feudal 112
 - ♦ Studiu de caz. Orașul medieval – spațiu al libertății 113
 - ♦ Studiu de caz. Cavalerism și onoare 114
 - ♦ Studiu de caz. Cruciadele 115
 - ♦ Studiu de caz. Catedrale și universități 116
4. Statele medievale: Franța, Anglia, Imperiul Romano-German ... 118
 - ♦ Studiu de caz. Lumea românească și statele medievale în secolele XIV-XV 120
 - ♦ Studiu de caz. Diversitatea culturală în lumea românească: Brașov și Cluj 121
- Istoria în viața noastră. Proiect 122
- Recapitulare 123
- Evaluare 124

Recapitulare finală 125

Evaluare finală 127

1. Izvoare istorice

2. Perceperea timpului și a spațiului

- Istoria în viața noastră. Proiect
- Recapitulare
- Evaluare

Biblioteca lui Celsus. Orașul antic Efes (azi, Turcia)

În această unitate:

vei înțelege

- ✓ cum poate fi cunoscut trecutul și de ce este importantă studierea lui;
- ✓ cum se măsoară timpul istoric și ce este spațiul istoric;

vei învăța

- ✓ să ordonezi și să localizezi în timp și în spațiu evenimente și procese istorice;
- ✓ să utilizezi corect noțiuni și tehnici de învățare în cadrul sarcinilor de lucru.

Izvoarele istorice ne ajută să înțelegem trecutul. În imagine, un istoric cercetează un vas din ceramică.

Dicționar

consecință – rezultat, efect, urmare a unei fapte;

evoluție – dezvoltare, desfășurare.

Înțeleg și învăț

Termeni de specialitate

Atunci când, citind un text, întâlnești un cuvânt (termen) de specialitate care îți este necunoscut, urmărește cuvintele apropiate de acesta pentru a găsi indicii care te pot ajuta să îl înțelegi. Ele pot fi: definiția cuvântului respectiv, o explicație plasată între paranteze etc.

- Citește paragraful **C** al lecției și scrie pe caiet trei cuvinte (termeni) de specialitate. În dreptul fiecăruia, notează explicația potrivită, pe baza indiciilor găsite în textul citit.

1 IZVOARE ISTORICE

A Istoria – a învăța despre trecut pentru a înțelege prezentul

Din timpuri străvechi, oamenii au fost interesați să știe cum au trăit și ce au realizat cei dinaintea lor, pentru a învăța din faptele trecutului și din experiența înaintașilor. Astfel a apărut istoria ca știință (*documentul 1, pag. 9*). Aceasta studiază **evoluția** omenirii din cele mai vechi timpuri până în prezent.

Istoria cercetează toate aspectele vieții oamenilor: felul în care au trăit aceștia în societate (aspecte *sociale*); modul în care au fost și sunt conduse comunitățile (aspecte *politice*); ocupațiile oamenilor (aspecte *economice*); arta, cultura, credințele religioase (aspecte *culturale și religioase*).

Istoricii caută să afle cauzele diferitelor fapte istorice, **consecințele** acestora, ce schimbări au produs și cum au influențat viața oamenilor. Învățând despre trecut, putem înțelege mai bine prezentul, pentru că viața din zilele noastre este rezultatul întregii istorii umane (*aplicația 2, pag. 9*).

B Izvoare istorice – mărturii despre trecut

Pentru că istoria este o știință, istoricii au nevoie de dovezi sau de mărturii pentru a o cunoaște și a o explica. Acestea sunt izvoarele (sau sursele) istorice. Ele sunt foarte variate: unelte, arme, ruine, construcții, vase din ceramică sau din metal, inscripții pe diferite materiale, monede, scrisori, legende, tratate sau documente încheiate între țări diferite etc. De aceea, izvoarele istorice sunt clasificate în două categorii principale: scrise și nescrise. În zilele noastre, izvoarele istorice sunt păstrate și studiate în arhive, muzee, biblioteci, institute de cercetare științifică.

C Științe auxiliare ale istoriei

Studierea amănunțită a anumitor izvoare istorice este posibilă datorită științelor auxiliare (ajutătoare) ale istoriei. Dintre acestea, arheologia descoperă și studiază urmele trecutului păstrate în pământ (îndeosebi izvoare istorice nescrise), epigrafia cercetează inscripțiile pe piatră, os, metal, ceramică, numismatica dezvăluie informațiile oferite de monede și bancnote, cartografia se ocupă de hărțile istorice (*aplicația 3, pag. 9*).

De reținut!

- ✓ Istoria este știința care studiază evoluția oamenilor din cele mai vechi timpuri până în zilele noastre.
- ✓ Izvoarele (sau sursele) istorice sunt dovezi sau mărturii care oferă informații despre trecut.
- ✓ Științele auxiliare sprijină cunoașterea istoriei prin descoperirea și cercetarea unora dintre izvoarele istorice.

1 Începuturile istoriei ca știință

Herodot, un învățat care a trăit în Grecia antică, este considerat „părintele istoriei”.

În cartea mea, voi vorbi despre cetățile întemiate de oameni, atât despre cele mici, cât și despre cele mari, pentru că acele cetăți care au fost cândva mărețe și-au pierdut puterea în zilele noastre, iar cele care sunt astăzi vestite au fost, demult, așezări mărunte. Și pentru că bogăția oamenilor este trecătoare, voi vorbi și despre unele și despre celelalte.

(după Herodot, *Istoriei*)

- Copiază pe caiet un fragment din textul de mai sus, din care să reiasă dorința autorului de a prezenta fapte din trecut.
- Pe baza textului, indică aspectele studiate de istorie pe care autorul dorea să le cerceteze.
- Textul citat poate fi considerat un izvor istoric? Explică de ce.
- Istoria este importantă pentru tine? Exprimă-ți opinia într-un text de 5–6 rânduri. Compară apoi răspunsul tău cu cele date de alți colegi din clasă.

2 Cauze și consecințe (urmări)

Întâmplările istorice, ca și cele din viața noastră, au cauze și consecințe. Aceeași întâmplare poate fi cauză pentru o alta, sau consecință. Iată un exemplu:

- Pe caiet, realizează o schemă după modelul de mai jos, în care să scrii un fapt istoric despre care ai învățat în clasa a IV-a sau o întâmplare din viața ta de școlar, menționând o cauză și o urmare corespunzătoare.
- De ce crezi că istoricii încearcă să explice cauzele și consecințele (urmările) faptelor din trecut?

ATUNCI ȘI ACUM

Capsula timpului

Cercetarea izvoarelor istorice seamănă cu descoperirea unei capsule a timpului: obiectele găsite în ea ne-ar putea oferi informații despre cei care le-au ales și ni le-au transmis.

Privește în jurul tău: la școală, acasă, pe stradă. Gândește-te: care dintre lucrurile pe care le folosești zi de zi, singur sau împreună cu familia, colegii sau prietenii tăi ar putea fi izvoare istorice? Dacă ai dori să le transmiți oamenilor din viitor, pe care le-ai alege? Ce informații ar putea oferi despre tine sau despre cei din jurul tău obiectele alese?

• Scrie un text sau realizează un desen despre obiectele pe care le-ai alege să fie incluse într-o capsulă a timpului. Indică obiectele respective și precizează motivele pentru care consideri că acestea ar putea deveni izvoare istorice.

Izvoare istorice: călimară cu cerneală și pană pentru scris

3 Izvoare istorice

Lucrați în perechi. Imaginați-vă că sunteți istorici care cercetează cele trei obiecte redată în imaginile **A**, **B**, **C**. Observați obiectele, apoi scrieți pe caiete răspunsurile care completează tabelul alăturat.

A. Monedă
(anul 1700)

B. Vas antic
din ceramică

C. Hartă
(1632)

	A	B	C
a. Categoria de izvor istoric (scris sau nescris):			
b. Știința auxiliară a istoriei care îl studiază:			
c. Informații care se pot afla prin studierea obiectelor A, B, C.			

Ceas care indică pe cadran cele 24 de ore ale zilei, aflat la Observatorul Regal din Greenwich (Marea Britanie). Aici au fost stabilite primul meridian al Pământului și locul de unde începe calcularea orei exacte pe Glob.

Dicționar

eveniment istoric – fapt istoric întâmplat la un moment dat;

periodizare – împărțirea istoriei în perioade mai scurte de timp: ere, epoci istorice;

proces istoric – ansamblu de evenimente și schimbări ce se produc într-o perioadă mai îndelungată de timp.

Înțeleg și învăț

Ideea principală

A descoperi ideea principală înseamnă a exprima într-un enunț conținutul unui text.

- Citește cu atenție paragraful **A** al lecției și scrie pe caiet ideea principală a acestuia.

2 PERCEPEREA TIMPULUI ȘI A SPAȚIULUI

A Perceperea timpului în istorie

Pentru a cunoaște istoria, este necesar să știm când și cum s-au desfășurat **evenimentele** și **procesele istorice** (aplicația 1, pag. 11).

În trecut, oamenii au început să studieze timpul și să-l măsoare observând stelele, cerul – ziua și noaptea, schimbările produse de anotimpuri în natură sau cele petrecute pe perioade mai lungi. A apărut astfel calendarul. Fiecare popor avea modul său de a măsura durata timpului. De exemplu, grecii antici numărau anii de la primele Jocuri Olimpice (anul 776 î.Hr.), iar romanii, de la întemeierea cetății Roma (anul 753 î.Hr.).

B Cronologia istoriei

Timpul istoric poate fi înțeles în prezent cu ajutorul cronologiei, știință auxiliară a istoriei care studiază datarea evenimentelor și a proceselor istorice, precum și ordonarea lor, de la cel mai îndepărtat de zilele noastre până la cel mai apropiat. Prin **periodizare**, istoria a fost împărțită în mai multe etape sau durate de timp. Astfel, ea se desfășoară pe parcursul a două ere istorice:

- perioada trecută de la apariția oamenilor pe Pământ până la anul nașterii lui Iisus Hristos (anul 1) formează *era înainte de Hristos* sau era precreștină (notată î.Hr.); evenimentele din această eră sunt datate în ordine descrescătoare;
- perioada cuprinsă între anul 1 și zilele noastre formează *era după Hristos* sau era creștină (notată d.Hr.); datarea evenimentelor este realizată crescător.

De asemenea, istoria este împărțită în epoci istorice: *Preistoria*, *Epoca Antică* (Antichitatea), *Epoca Medievală* (Evlul Mediu), *Epoca Modernă*, *Epoca Contemporană*. Acestea au o durată diferită, în funcție de evoluția societății omenești (*axa timpului*, pag. 11). Unitățile de măsurare a timpului sunt: mileniul (1000 de ani), secolul sau veacul (100 de ani), deceniul (10 ani), anul.

C Spațiul istoric

Istoria studiază când s-au petrecut anumite evenimente sau procese istorice, dar și unde au avut loc acestea. Spațiul istoric reprezintă locul sau teritoriul pe care oamenii s-au așezat la un moment dat, unde s-au desfășurat evenimentele istorice, au fost întemeiate popoare și state. Hărțile ne ajută să-l înțelegem (*aplicația 2, hărțile A, B, pag. 11*).

De reținut!

- ✓ *Timpul istoric* este împărțit în ere, epoci, milenii, secole (sau veacuri), decenii, ani.
- ✓ *Cronologia* ne ajută să înțelegem când și în ce ordine au avut loc evenimentele istorice.
- ✓ *Spațiul istoric* reprezintă teritoriul pe care s-a desfășurat viața oamenilor în cursul istoriei.

1 Eveniment sau proces istoric?

Un **eveniment istoric** poate fi un fapt întâmplat la o anumită dată cunoscută. De exemplu, o bătălie sau ridicarea unei construcții. Un **proces istoric** reprezintă o schimbare care se produce într-o perioadă îndelungată de timp.

- Citește cu atenție evenimentele și procesele istorice de pe listă. Apoi, după modelul de mai jos, copiază-le pe caiet și ordonează-le pe două coloane, în funcție de durata fiecăruia.

MODEL DE REZOLVARE

Eveniment istoric	Proces istoric
✓ Întemeierea orașului Roma (753 î.Hr.)	✓ Inventarea și răspândirea scrierii (aproximativ 3500–1000 î.Hr.)
✓	✓

- ✓ Inventarea și răspândirea scrierii (aproximativ 3500–1000 î.Hr.)
- ✓ Întemeierea orașului Roma (753 î.Hr.)
- ✓ Întemeierea orașului Constantinopol (330 d.Hr.)
- ✓ Bătălia de la Podul Înalt (1475)
- ✓ Formarea statelor moderne (secolele XVII–XIX)
- ✓ Dezvoltarea industriei moderne (secolele XVIII–XIX)

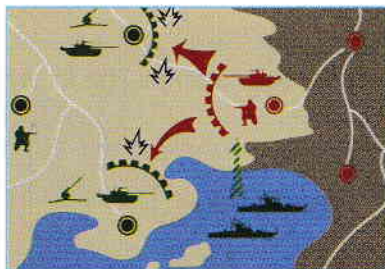
2 Spațiul istoric. Harta istorică

O **hartă istorică** este diferită de una geografică, deoarece prezintă situația și evoluția spațiului istoric de-a lungul timpului. Hărțile istorice pot fi de mai multe feluri: politice (arată teritoriul ocupat de una sau mai multe țări), locale (indică spațiul unei comunități), militare (arată locul și desfășurarea unei bătălii) etc.

- Privește imaginile **A** și **B**. Precizează, pentru fiecare dintre ele, ce fel de hartă istorică reprezintă (politică, locală sau militară). Indică importanța hărților pentru studierea spațiului istoric.

A. România, azi

B. Reconstituirea unei bătălii (model)

3 Axa timpului

Formați grupe de câte 3–4 elevi. Priviți cu atenție axa timpului (sau friza cronologică) de mai jos.

- Discutați în cadrul grupei cu privire la informațiile pe care le puteți afla observând axa, apoi răspundeți în scris la următoarele întrebări:
 - Care este durata aproximativă a fiecărei epoci istorice?
 - Care dintre epocile istorice are durata cea mai mare? Dar cea mai scurtă?
 - De ce epocile istorice nu au o durată egală?

Axa timpului

Anul **1** al erei creștine

î.Hr.		d.Hr.		
4–3,5 milioane	3000	500	1500	1900
PREISTORIA	EPOCA ANTICĂ (ANTICHITATEA)	EPOCA MEDIEVALĂ (EVUL MEDIU)	EPOCA MODERNĂ	EPOCA CONTEMPORANĂ

ATUNCI ȘI ACUM

Milenii, secole, ani

Atunci când notăm mileniile, secolele (sau veacurile) și deceniile utilizăm, de regulă, cifrele romane. Romanii aveau un sistem de numărare simplu, bazat pe 7 litere din alfabet:

Un mileniu numără 10 secole, iar un secol are 10 decenii.

Astfel, mileniul I durează de la anul 1 la anul 1000, iar secolul I, de la anul 1 la anul 100.

Iată cum poți afla în ce secol și în ce mileniu se încadrează un anumit an:

Exemplu:

Anul **1247** face parte din **secolul al XIII-lea** pentru că:

1	2	4	7
Mileniu	Secole	Decenii	Ani

12 secole (10 + 2) + 47 de ani (din secolul în curs) ⇒ **13** secole (secolul al XIII-lea).

Același an face parte din **mileniul al II-lea** pentru că

1	2	4	7
Mileniu	Secole	Decenii	Ani

1 mileniu (1000 de ani) + 247 ani (din mileniu în curs) ⇒ **2** milenii (mileniul al II-lea).

- a. După exemplul de mai sus, calculează secolul, respectiv mileniul căruia îi aparține fiecare dintre anii: 602, 1330, 1595, 1848, 2017.

Notează secolele cu cifre romane!

- b. Caută informații suplimentare și realizează o axă a timpului pe care să înscrii câte trei evenimente petrecute înainte, respectiv după anul nașterii tale.

ISTORIA ÎN VIAȚA NOASTRĂ

Activități de consolidare a cunoștințelor și dezvoltare personală

COLABORĂM!

Comunitatea mea – istoria noastră

Formați grupe de câte 4–5 elevi. Pe baza cunoștințelor din clasa a IV-a despre comunitatea locală și a citatului alăturat, fiecare grupă va realiza câte un articol pentru panoul clasei, cu titlul: **Comunitatea mea – istoria noastră**. Puteți avea în vedere întreaga comunitate, un cartier sau chiar o stradă din localitate.

ETAPELE PROIECTULUI:

1. Pregătire:

- împărțiți între voi subiectele de care vă veți ocupa (istoricul comunității, izvoare istorice despre aceasta, elemente de mediu natural, scriitori, oameni de știință, artiști membri ai comunității etc.);
- căutați informații și imagini, vizitați biblioteca publică, muzeul local, stați de vorbă cu adulții care vă pot ajuta;
- realizați un plan al articolului, în cadrul grupei.

2. Realizare și verificare:

- redactați, fiecare, partea de articol care vă revine;
- compuneți articolul în forma finală;
- corectați articolul (ortografie, așezare în pagină).

3. Finalizare și prezentare:

- expuneți articolele la panoul clasei;
- prezentați fiecare articol în parte;
- organizați o dezbatere, în clasă, despre ceea ce ați învățat în urma realizării proiectului.

PROIECT

Fiecare loc de pe pământ are o poveste a lui, dar trebuie să tragi bine cu urechea ca s-o auzi și trebuie un dram de iubire ca s-o înțelegi.

(Nicolae Iorga, istoric)

Orașul Sibiu (România), comunitate care datează din Epoca Medievală

CERCUL MICILOR ISTORICI

Pasiunea noastră – istoria

- Dacă sunteți pasionați de istorie, trebuie să știți că de studierea acestora se ocupă oameni cu profesii din domenii foarte variate: arheologie (inclusiv aeriană și subacvatică), cartografie, epigrafie, numismatică, muzeografie, chimie, medicină, biologie, informatică etc. Unii dintre ei caută izvoare istorice, alții le studiază, scriu despre istorie sau chiar creează programe informatice utile istoricilor ori publicului larg.
- În cadrul cercului de istorie, informați-vă cu privire la profesiile din domeniul istoriei și la cele care au legătură cu aceasta. Realizați o prezentare a meseriilor pe care le considerați cele mai interesante. Dacă aveți posibilitatea, invitați un profesionist din domeniul istoriei care să vă povestească despre meseria lui.

PENTRU A AFLA MAI MULTE...

- Citește
 - Enciclopedie de istorie a lumii, Editura Aquila
 - Pierre Miquel, *De la primii oameni la barbari. Preistoria, galii, vikingii*, Editura Erc Press
- Vizitează muzeele și paginile de internet ale acestora:
 - Muzeul Hărților și Cărții Vechi din București
<http://www.muzeulhartilor.ro>
 - Biblioteca Națională a României din București
<http://www.bibnat.ro>

HARTA IDEILOR

1. Izvoare istorice

Izvoare
istorice

scrise

Păstrate în:

- arhive
- muzee
- biblioteci

nescrise

monede

inscripții

documente

hărți

unelte

arme

podoabe

2. Timpul și spațiul în istorie.

Elemente de cronologie

a. Ere istorice

Era înainte de Hristos (î.Hr.)

Era după Hristos (d.Hr.)

Anul 1

b. Epoci istorice

Preistoria

Epoca
AnticăEpoca
MedievalăEpoca
ModernăEpoca
Contemporană

c. Spațiul istoric

Hărți
istorice

politice

locale

militare

1 Scrie un text de 5–10 rânduri în care să prezinți importanța izvoarelor istorice pentru cunoașterea istoriei. În cadrul textului, utilizează termenii: *izvor istoric scris*, *izvor istoric nescris*, *document*, *istorie*, *muzeu*.

2 a. Copiază pe caiet anii din tabel, apoi așază-i în ordine cronologică, pe o axă a timpului realizată de tine.

275	1030 î.Hr.	2017
525 î.Hr.	1330	1601

b. Pentru fiecare dintre anii înscrși în tabel, precizează epoca istorică din care face parte anul respectiv.

ATELIER

O vizită pe șantierul arheologic

Locul în care arheologii își desfășoară activitatea și de unde sunt scoase la lumină diferite izvoare istorice se numește *șantier* sau *sit arheologic*. Munca arheologilor necesită răbdare, atenție și multă disciplină, deoarece obiectele se pot afla la adâncimi mari, pot fi fragmentate, trebuie mânuite și depozitate cu grijă pentru a nu fi deteriorate. Straturile de pământ suprapuse, de diferite nuanțe, ale zonei de cercetare, indică faptul că obiectele descoperite au o vechime diferită: cele descoperite la adâncime sunt mai vechi decât cele aflate la suprafață.

● Privește cu atenție imaginea alăturată. Aceasta redă straturile unui șantier arheologic. Vei putea observa, în imagine, mai multe obiecte. Scrie-le pe caiet și grupează-le astfel:

a. în ordinea vechimii lor (*indiciu: straturile colorate diferit te vor ajuta!*);

b. în funcție de categoria de izvoare istorice din care fac parte: scrise sau nescrise.

